

Un projecte de:
cinēma d'escola valenciana

CARME MIQUEL

— PRIMÀRIA —

ORGANITZA:

ěscola valenciana
activistespelvalencia.org

COL-LABORA:

PARTICIPA:

Escriptors de
l'Audiovisual
Valencià **DAV**

"El futur està per fer, és un projecte. I participar en la construcció de projectes és il·lusionant."

Carme Miquel va ser una dona polifacètica que va obrir camins fonamentals per a la modernització de la societat i la cultura del País Valencià. Va ser mestra i escriptora, i va destacar en qüestions tan importants com en la renovació de l'ensenyament, la normalització de l'ús del valencià, la defensa del medi ambient i el feminisme.

Carme Miquel i Diego va nàixer a la Nucia (Marina Baixa), l'any 1945, però va créixer a la ciutat de València, on els seus pares s'havien traslladat per a treballar com a mestres. Quan va acabar el batxillerat, Carme es va matricular a l'Escola de Magisteri, i l'any 1963 es va llicenciar com a Mestra d'Ensenyança Primària.

"Recorde una ciutat de València de primeries dels anys 50 on encara es podia jugar al carrer. Recorde el camí de casa a l'escola per la ciutat antiga... Estava per la plaça de Sant Nicolàs i allà ma mare feia de mestra... La meua germana primer i jo després vam seguir el mateix camí professional."

Carme va començar a treballar com a mestra amb 18 anys acabats de fer, però les seues idees sobre com hauria de ser una escola estaven molt lluny de la rigidesa i l'autoritarisme de les escoles franquistes. Ella proposava una escola viva, amb pedagogies innovadores, respectuoses amb l'alumnat i, sobretot, en valencià.

En aquesta època, a les escoles, no existia l'ensenyament en valencià, i no hi havia, per tant, llibres de text amb què poder ensenyar. Va ser així que Carme i els seus companys van començar a elaborar els seus propis materials per a fer classe, els primers textos educatius en valencià per a treballar en les escoles.

"Negar-nos a la nostra llengua es negar-nos a moltes de les nostres singularitats."

Durant el franquisme, l'ensenyament era sempre en castellà, ningú no tenia dret a estudiar en qualsevol altra llengua. Hui dia, la llengua oficial de l'Estat espanyol és el castellà, però la resta de llengües són també oficials a les regions on aquestes es parlen, i per tant ara sí que podem estudiar en valencià.

Però des de quin any és això possible? Haureu de preguntar! Els vostres pares i les vostres mares van estudiar en valencià?

Arran d'aquesta circumstància **Carme** publica *Un estiu a la Marina Alta* (1970), la seua primera narració, que obrirà la porta a tota una carrera dedicada a la literatura, -tant infantil, juvenil com per a adults-, l'assaig i el periodisme, que va compaginar amb la vocació de mestra durant tota la seua vida.

"Jo vaig arribar a l'escriptura, o a publicar, a causa de l'ensenyament. Quan vaig començar a treballar de mestra, no hi havia valencià a l'escola. Alguns volíem introduir-lo, però no hi havia suficients materials en la nostra llengua. I vàrem decidir que els crearíem nosaltres, a través de contes populars o d'altres lectures que vàrem inventar"

Carme Miquel va escriure més de trenta obres literàries, i vora 1.500 articles per a la premsa sobre un seguit de temes com ara el medi ambient, l'economia, l'energia, l'horta i l'agricultura, l'educació o el feminisme, on reflectia les seues inquietuds sobre els temes d'actualitat de cada moment, i on desenvolupava la seua visió d'una societat més justa i igualitària.

Per a **Carme**, aquests temes no estaven deslligats, sinó que eren diferents vessants del mateix problema, que ella s'afanyava a denunciar.

Al mateix temps, va impulsar diverses associacions que van contribuir de manera significativa al desenvolupament de l'educació i les escoles al País Valencià.

Carme Miquel va col·laborar també en l'elaboració d'alguns dels primers llibres per a l'ensenyament del valencià, com ara *Milotxa, Vola, Topi!, Micalet 1 i Micalet 2*.

Si investigueu un poc, encara hi podeu trobar aquests llibres, potser hi haja algun exemplar a la vostra escola.

All llarg dels anys **Carme** va treballar en escoles d'Alcàsser, Tavernes de Valldigna, Torrent i València, però també va continuar estudiant per a aprofundir en el seu coneixement de la llengua i en el seu treball com a mestra. El seu compromís cívic i la seua tasca divulgativa han sigut àmpliament reconegudes. L'any 2016, després de tota una vida dedicada a la normalització del valencià, va ser nomenada acadèmica de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Carme Miquel va morir a València el 18 de juny de 2019.

CARME MIQUEL I EL MEDI AMBIENT

Carme Miquel estava molt preocupada per la crisi climàtica, que atribuïa a polítiques econòmiques predadores i a la falta de consciència sobre el territori i sobre el futur.

“La terra que habitem i el medi ambient que ens envolta són un préstec que ens fan les generacions del futur. Aquestes generacions futures tenen dret a trobar-se amb uns ecosistemes sans, amb una natura plena de vida i amb uns pobles i ciutats habitables, tenen dret a viure en uns territoris no degradats que oferisquen a tots els éssers humans recursos naturals propis i una vida saludable.”

Va escriure moltíssims articles de premsa denunciant aquesta situació, en els quals sostenia que és necessari un canvi dràstic dels models actuals de producció i consum, que són els que ens han dut a una situació d'emergència climàtica.

Per a **Carme**, el territori, com la llengua, són part de la nostra identitat, i el benestar per convida de manera amable amb el territori que habitem i compartim. Però cuidar i respectar el territori no és sols una manera de cuidar-nos i respectar-nos, sinó també una manera de respectar i cuidar a les generacions futures, que habitaran algun dia aquesta terra.

CUSTODIS DEL TERRITORI

Si aquesta idea vos sembla interessant, vos proposem que eixiu al carrer, al vostre poble o a la vostra ciutat, i amb fotografies i dibuixos tracteu de documentar l'estat dels espais naturals que vos envolten.

Amb el material recollit podeu confeccionar un mural i penjar-lo a l'entrada de l'escola, per a denunciar les situacions que penseu que necessiten atenció. També podeu escriure un article i publicar-ho al diari o la pàgina web de l'escola.

“Ni el meu net, ni els vostres, tenen per què pagar les conseqüències, molt greus, de la inconsciència d'una humanitat que sembla no saber cap on va.”

COPENHAGUEN

Ací teniu un extracte d'un article de Carme Miquel publicat l'1 de desembre de 2009 al diari *Levante EMV*, a propòsit de la Cimera contra el Canvi climàtic d'aquell mateix any a Copenhaguen.

"I no ens hem d'enganyar: adoptar mesures reals i positives per combatre el canvi climàtic implica una transformació en la nostra manera de viure. Hem de replantejar-nos el concepte de benestar, la manera de consumir, la manera de desplaçar-nos, la manera de treballar i de viure l'oci. I exigir que es camine amb rapidesa cap a una economia sostenible que, alhora, és també l'única solució a la crisi econòmica global. La crisi econòmica, la crisi social i la crisi ambiental i climàtica que vivim tenen unes mateixes arrels que no són altres que el sistema de producció i consum, esdevinguts absolutament insostenibles i destructors".

Entre tots i totes les companyes de classe analitzeu aquest fragment de l'article. Què tenen a veure el benestar, el consum, els desplaçaments, la manera de treballar o l'oci amb la crisi ambiental?

Després d'haver debatut aquestes qüestions, feu grups de treball amb 4 o 5 persones i cerqueu informació sobre quines són les principals causes del canvi climàtic i les activitats que més contribueixen a aquest problema.

CARME MIQUEL L'OPCIÓ FEMINISTA

"Ser dona és formar part de la meitat de la humanitat que ha aconseguit superar la desigualtat de drets i d'opcions a la qual ens havia sotmés durant segles un poder patriarcal, un món masculí dominador. Però també és viure encara la invisibilitat darrere d'un burka, darrere de molts burkes físics i mentals. És viure encara el sotmetiment i la vexació."

Carme Miquel va lluitar incansablement una societat feminista.

El seu feminisme reivindicava amb fermesa el seu propi treball i el de tantes altres dones per a obrir el llarg camí cap a la igualtat, al mateix temps que denunciava l'opressió i el sotmetiment de les dones arreu del món.

Però aquest feminisme no es conforma en assolir drets per a les dones, sinó que planteja la necessitat de transformar la societat per a construir un món més just, equitatiu i solidari.

Per a Carme, la dominació masculina ha creat un món injust, amb desigualtat, competitiu i violent, que ha desenvolupat un model econòmic que està esgotant el planeta i posant en perill la vida present i futura.

Contra aquesta agressió ambiental, Carme Miquel proposava una societat feminista, que reivindicava el potencial i els sabers de les dones per a actuar amb criteris ecologistes, ja que les dones han estat, de manera ancestral, defensores dels béns que la natura ens proveeix.

Des d'aquest punt de vista, valors com ara la cura, la pau i la tendresa són els únics que poden reconstruir la nostra relació amb la natura. Cuidar de la terra és cuidar del futur, de la vida i de les generacions que vindran, de manera que cadascú és responsable de protegir i salvaguardar el territori que habita.

Una societat feminista és, per tant, una societat ecologista. I en una situació com la que vivim, aquesta entesa entre feminisme i ecologisme se'ns presenta com l'única solució possible.

“Ser dona és un compromís amb el canvi de situacions i de mentalitats i és treballar per un món millor. És transmetre valors de pau i viure la tendresa.”

DE QUI ÉS L'ESPAI?

Escandalitzada per l'ús extractiu que certes companyies i estats pretenen fer de l'espai, el 17 d'octubre de 2006, Carme Miquel publicava un article al diari Levante EMV.

Ací en teniu un extracte:

“Jo insistisc. De qui és l'espai? Qui hi posa les normes d'ús? Perquè no estem parlant de ciència ficció sinó d'una realitat. I jo considere que l'espai és meu. Almenys tan meu com de la resta de persones del món però no de cap companyia naviliera o petroliera, ni de cap estat, ni de cap holding. Així és que, abans de res, cal determinar com s'administra aquesta propietat de tots i com es controla que tothom la respecte. Veient el mal ús que es fa de la Terra, espantada estic de pensar en com deixaran el cel.”

És un debat interessant. De qui és l'espai? Qui estableix els drets de propietat sobre l'espai? Poseu en comú les vostres idees sobre aquesta qüestió, compartiu-la i, entre totes i tots, redacteu una declaració amb les conclusions del grup.

OBRES DE CARME MIQUEL

Ací teniu un llistat amb les obres de Carme Miquel, de segur que podreu trobar-les a les biblioteques de l'escola i del vostre municipi. Hi ha assajos, contes, llibres de text, novel·les infantils i per a adults. En trobareu més d'una que vos interesse!

Un estiu a la Marina Alta, Falla Sant Josep de la Muntanya, 1970; Reedició, **Editorial Denes**, 2009.

Això diu que era, Falla Sant Josep de la Muntanya, 1971.

Marieta (Les bromes d'un rei), La Galera, 1972.

La rabosa, La Galera, 1973.

Escola i llengua al País Valencià, Tres i Quatre, 1976.

Estimem la nostra llengua, Institució Alfons el Magnànim, 1981.

Milotxa, Gregal, 1983.

Vola Topi, Gregal, 1983.

Sucret. Primer llibre de lectura, Gregal, 1984.

Parotet. Segon llibre de lectura, Gregal, 1984.

Xarq Al-Andalus, Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1987.

Uns papers en una capsa, Bromera, 1994.

La rabosa viatgera, Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, 1995.

A cau d'orella (Cartes a Roser), Tàndem, 1997.

Aigua en cistella, Bromera, 1999.

Barrets barata rialles, Gregal, 1984; Reedició, 2002.

Murmuris i crits (Cartes a Mireia), Tàndem, 2002.

La tortuga Caterina, Tàndem, 2002.

La mel i la fel, Tàndem, 2005.

Cartes perfumades, Bromera, 2006.

L'amenaça de les grues, Bromera, 2007.

Els contes de Marc: Bon Dia!, Edicions 96, 2009.

Els contes de Marc: El cel, Edicions 96, 2010.

Els contes de Marc: Feliç aniversari, Edicions 96, 2011.

Els contes de Marc: Al parc, Edicions 96, 2011.

Els contes de Marc: Pèls i plomes, Edicions 96, 2012.

Mataren el verd, Edicions 96, 2013.

Llum i estel, Edicions de Bullent, 2014.

Benilluna, Bromera, 2020 (pòstuma).

Ací teniu un parell d'enllaços a la pàgina de l'autora, on podeu trobar un bon grapat d'articles com els que hem vist abans, i que, si vos ve de gust, també podeu llegir:

<https://carmemiquel.com/articles/>

<https://carmemiquel.com/autora/>

Llegir els seus llibres i articles i debatre les seues idees, és el millor homenatge que podem fer-li a aquesta dona que tant es va preocupar per nosaltres i els que vindríem després d'ella.

ORGANITZA:

Escola Valenciana
activistespelvalencia.org

COL·LABORA:

PARTICIPA:

Escriptors de l'Audiovisual Valenciana
EDAV

